

ÉNYÉM A NAGYVILÁG

EGY HÓNAP KRÓNIKÁJA

— Augusztus hó. —

Az angolszász csapatok csaknem hatheti ostrom után elfoglalták Szicíliát. A német és olasz jelentések szerint a sziget kiürítése a legnagyobb rendben ment végbe. Az N. T. I. (Nemzetközi Tájékoztató Iroda) szerint a német és olasz csapatok „teljes felszereléssel, fegyverekkel, járóművekkel és hadianyaggal” jutottak el az olasz szárazföldre. A velük szemben álló ellenséges erők jelentés szerint a következők voltak: 6 páncélos hadosztály, 4 páncélos dandár, 18 gyalogsági hadosztály, két légi úton szállított hadosztály, 1600 vadászrepülőgép, 850 kétmotoros repülőgép, 350 négymotoros bombázó, 800 különleges gép, 6 csatahajó, 2 repülőgépanyahajó, 18—20 cirkáló, 85 romboló, 10 hadosztály szállítására való szállítóhajó (1 páncélos dandár kb. 60 harcokocsival számítható). Az adatokból megítélhetjük, hogy mekkora erők szükségesek egy partraszálláshoz és annak sikeres továbbfolytatásához.

A nagy általános támadás tulajdonképpen augusztus 1-én kezdődött meg. A német-olasz csapatok az Etna körül választották meg a védelmi vonalat s ez ellen három irányból indult meg a támadás. 1. Regalbuto és Centuripe ellen Aderno felé, 2. Troinából Cesaron át Bronte és Randazzo felé és 3. Paterno felé. A brit tengeri haderő ezenkívül Riposto és Taormina között cirkált. Egy hét múlva került sor Catania kiürítésére s ismét egy hét múlva a jelentések azt hangsúlyozták, hogy a tengelycsapatok új állásokba vonultak vissza. Ez lehetett a kezdete a sziget kiürítésének, mert augusztus 18-án jelentették, hogy Szicíliát a tengelycsapatok végleg elhagyták.

A légitámadások azért nem szüneteltek az olasz félsziget városai ellen. Hogy Rómát megóvják a pusztításoktól, az olasz kormány Rómát nyílt várossá nyilvánította. Ez gyakorlatilag azt jelentette, hogy Rómából minden katonai jellegű szervezetet s védelmi berendezést el kellett távolítani. A hónap közepe után pár napra meg is kezdték Róma ilyen irányú kiürítését s augusztus 24-én jött híradás arról, hogy az angol-amerikai haditanács elismerte Róma nyilvános jellegét. Az elismerést azonban elég hosszantartó hírlapi vita előzte meg, amelynek során egyik-másik angol lap annak a véleményének adott kifejezést, hogy a háború folyamán nem lehet nyílt várossá kijelenteni azt a várost, amely már korábban, azaz kezdetől fogva nem volt az.

Róma nyílt várossá való minősítésében a pápa igen sokat fáradozott. A hó utolsó napján érkezett arról hír, hogy a pápa szeptember 1-én békeszózatot fog intézni a világhoz.

A keleti arcvonalon tovább tombolt a július elején megindult óriási arányú szovjetoffenzíva. Hogy fogalmat alkothassunk a rendkívüli méretekről, a német jelentés nyomán idézzük a szovjetvesztésegeket még

augusztus 9-éről. Az addig körülbelül egy hónapos offenzíva alatt emberben 600.000 főre, páncélosokban 1800-ra becsülték a szovjet veszteségeit.

Sertorius százados, a német hírmagyarázó, a minden eddigi méretet felülmúló csatát felörlő csatának nevezi (mult hónapi beszámolóinkban mi is ennek minősítettük) s a német taktikát lassú visszavonulásban jelöli meg. Az orosz hadsereg eddig — Sertorius szerint — 14.000 négyzetkilométer területet foglalt vissza. Ezen a területen van egy pár olyan város is, amely a hadiállapot beálltától fogva a németek kezén volt, de van olyan is, amelyik többször gazdát cserélt már. A német hadvezetőség most szemmeláthatólag tartózkodik attól, hogy egyes városokat az utolsó emberig védjen, viszont a szovjettaktika — nyilván a siker fölmutatása érdekében — úgyszólván semmi áldozatot nem kímél az elfoglalt területek visszaszerzéséért. Mindazáltal mint érdekességet felemlítjük, hogy katonai írók megítélése szerint, a szovjetseregek czúttal a tüzéségüket erősítették meg különösképen, míg a német hadvezetés továbbra is a páncélkocsifölény kivívását tartja szem előtt. A M. T. I. berlini jelentése szerint berlini katonai körök a veszteségeket gigantikusnak minősítik, aminek folytán „aig lehet arra számítani, hogy 1944-ben hasonló arányú szovjet-támadásra kerülhessen sor“.

A szovjetoffenzíva során visszakerült Bolchow, Orel, majd a hó végén Charchov és Taganrog is. Német sikereket jelentettek Achtirka és Szumy között, a szovjetnyomás viszont Charchovtól nyugatra Poltava irányába mutat és Vorosilowgradtól délnyugatra a Miusz folyó nyugati partján. De új szovjettámadás kezdődött a hó utolsó napjaiban Szevszktől délre is és északra is.

Magáról a szovjetoffenzíváról semleges megfigyelőknek az a felfogása, hogy az tulajdonképen erőszakos felderítésnek is tekinthető; így akarja a szovjethadsereg kitapintani a német arcvonal leggyengébb pontját, hogy ott minden rendelkezésre álló eszközzel megkísérelje a német ellenálló vonal döntő áttörését.

Németország ellen a repülőátadások tovább folynak. Hamburg ellen különösen hatalmas légiflotta indult el s a városban tetemes károk keletkeztek emberéletben és anyagiakban egyaránt.

A diplomáciában feltűnő érdeklődést váltott ki Litvinov, amerikai szovjetkövet visszahívása. Ehhez még a semleges országok sajtója is kíváncsi és érdeklődő cikkeket fűzött. Hasonló kíváncsiság maradt a quebec-i értekezlet nyomában, a Churchill—Roosevelt-találkozó után, de meg kellett elégednie mindenkinek Churchill ama kijelentésével, hogy egy rövid és egy hosszú háború terveit dolgozták ki. A hó végén a Reuter-ügynökség azt a hírt röpítette világgá, hogy a szovjet részt venne egy hármaskonferencián — angol-amerikai-szovjet megbeszélés lenne — s ebben a dologban szeptember első napjaira „szenzációt várnak“. Quebecben szó volt arról is, hogy megindul az aktivitás Távol-Keleten is. Bár lehet, hogy ez válasz akart lenni Yahagi, japán sajtóvezetőnek, aki azt mondotta, hogy van ugyan amerikai légifölény, de döntő siker nincs; a japán passzivitás tulajdonképen egy nagy támadás előkészülete.

Meg kell emlékeznünk még a bolgár nemzet gyászáról is. III. Borisz bolgár király augusztus 28-án meghalt. Utóda a trónon fia, II. Simeon lett. Az új király kiskorú még s helyette majd a régens fogja a hatalmat gyakorolni.

Szalánczi Károly